

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-VIIA-2658/2025

Zagreb, 23. svibnja 2025.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za rješavanje izbornih sporova, u sastavu sudac Goran Selanec, predsjednik Vijeća, te suci Rajko Mlinarić i Biljana Kostadinov, članovi Vijeća, odlučujući u izbornom sporu o žalbi Martina Mišulića, nositelja Kandidacijske liste birača Martina Mišulića u Općini Sveti Filip i Jakov, na sjednici održanoj 23. svibnja 2025. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Usvaja se žalba Martina Mišulića, nositelja Kandidacijske liste birača Martina Mišulića u Općini Sveti Filip i Jakov i ukida se rješenje Županijskog izbornog povjerenstva Zadarske županije klasa: 012-07/25-01/3, ur. broj: 2198-10-25-31 od 20. svibnja 2025.

II. Predmet se vraća Županijskom izbornom povjerenstvu Zadarske županije na ponovni postupak.

III. Nalaže se Županijskom izbornom povjerenstvu Zadarske županije izvršiti kontrolu nevažećih glasačkih listića i prebrojavanje glasova na izborima za općinsko vijeće Općine Sveti Filip i Jakov na biračkom mjestu br. 1 DKC Kino provedenim 18. svibnja 2025.

Obrazloženje

1. Martin Mišulić, nositelj Kandidacijske liste birača Martina Mišulića u Općini Sv. Filip i Jakov (u daljnjem tekstu: žalitelj), podnio je žalbu protiv rješenja Županijskog izbornog povjerenstva Zadarske županije (u daljnjem tekstu: ŽIP) klasa: 012-07/25-01/3, ur. broj: 2198-10-25-31 od 20. svibnja 2025. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje).

2. Osporenim rješenjem odbijen je prigovor žalitelja podnesen protiv rješenja Općinskog izbornog povjerenstva Općine Sveti Filip i Jakov klasa: 012-01/25-02/28, ur. broj: 2198-19-03-01/01-25-28 od 18. svibnja 2025.

U obrazloženju osporenog rješenja ŽIP-a navodi se sljedeće:

"(...)

7. U odnosu na prigovore kojim se ukazuje na nepravilnosti prilikom brojanja glasova valja ukazati da zapisnici koji se sastavljaju u skladu s člancima 64. ZoLI imaju

pravnu snagu javne isprave, službenog dokumenta, pisane primjedbe na zapisnik ovlašten je dati svaki član biračkog odbora i njihovi zamjenici, a dostavljaju se s ostalim pripadajućim izbornim materijalom mjesno i stvarno nadležnim izbornim povjerenstvima na nadzirani unos u informatički sustav tako da se svi podaci unose u sustav dva puta od strane dva različita operatera.

8. Razmatrajući osnovanost podnesenog prigovora ovo Povjerenstvo utvrđuje da na zapisnicima o radu biračkih mjesta nisu prijavljene nepravilnosti u provedbi izbora te da članovi biračkih odbora koji su sudjelovali u njihovom radu na dan izbora nisu imali nijednu primjedbu koja bi se odnosila na postupak prebrojavanja i utvrđivanja valjanosti glasačkih listića ili na broj glasova navedenih u zapisnicima biračkih odbora na biračkim mjestima. U navedenim zapisnicima nije bilo ni primjedbi na rad biračkih odbora prisutnih promatrača.

9. Isto tako niti nadležno izborno povjerenstvo nije svojim zapisnikom o radu konstatiralo nepravilnosti u provedbi izbora kakve paušalno u svojem prigovoru navodi podnositelj prigovora, a niti su članovi povjerenstva iznosili ikakve primjedbe."

3. Žalitelj u žalbi navodi da mu je članica biračkog odbora P. Đ. na dan izbora oko 20 h usmeno potvrdila da je izborna lista čiji je nositelj osvojila 147 glasova. Nadalje navodi da je kasnije iz neslužbenih rezultata DIP-a utvrdio da je lista osvojila 122 glasa, odnosno 25 glasova manje. Nakon što je uvidio ovu činjenicu navodi da je oko 23h telefonom ponovo stupio u kontakt s istom članicom biračkog odbora koja mu je tada iznijela tvrdnju da je došlo do pogreške pri inicijalnom brojanju glasove, te se naknadnim ponovnim brojanjem glasova utvrdilo da njegova lista ima 122 glasa (17% manje). Ističe da je 25 glasova upravo onoliko koliko je potrebno da lista izgubi jednog vijećnika u općinskom vijeću.

Uz navedeno žalitelj je odmah u svom inicijalnom prigovoru ŽIP-u također isticao da je na dan izbora uočio da su Predsjednica biračkog odbora i nekolicina članova biračkog odbora napustili prostorije izbornog mjesta oko 20:40h, dok su u prostorijama ostala tri člana biračkog odbora koja su se tamo zadržala do 22h. Žalitelj ističe da je usprkos navedenog u izvorniku zapisnika biračkog odbora naznačeno da je potpisan od svih članova odbora, te time zaključen u 21:10h.

Nadalje žalitelj ističe da je nakon rješenja ŽIP-a kojim je odbijen njegov prvi prigovor kojim je pokrenut postupak ŽIP-u podnio još dva podneska. Novi prigovor na rad biračkog odbora kao i zahtjev kojim je tražio uvid u glasačke listiće i ponovno prebrojavanje uz prisustvo promatrača za biračko mjesto br. 1 DKC Kino. Ističe da je zahtjev vezan uz prigovore na postupanje biračkog odbora, te je i on podnesen ŽIP-u u roku. ŽIP je novi prigovor i zahtjev tretirao kao žalbu i prosljedilo ih Ustavnom sudu na postupanje bez suglasnosti žalitelja. Dok su u prvom prigovoru zatražili ponavljanje izbora na biračkom mjestu br. 1 DKC Kino, Sveti Filip i Jakov, drugim prigovorom i zahtjevom su tražili omogućavanje uvida u glasačke listiće i prebrojavanje glasova. Na njih nisu dobili odgovor (rješenje).

Predlaže usvajanje žalbe.

Žalba je osnovana.

4. Članci 18., 29., 45., 128. i 141.d Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) glase:

"Članak 18.

Jamči se pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom.

Pravo na žalbu može biti iznimno isključeno u slučajevima određenima zakonom ako je osigurana druga pravna zaštita."

"Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela."

"Članak 45.

Hrvatski državljani s navršenih 18 godina (birači) imaju opće i jednako biračko pravo u izborima za Hrvatski sabor, Predsjednika Republike Hrvatske i Europski parlament te u postupku odlučivanja na državnom referendumu, u skladu sa zakonom."

"Članak 128

Građanima se jamči pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Pravo na samoupravu ostvaruje se preko lokalnih, odnosno područnih (regionalnih) predstavničkih tijela koja su sastavljena od članova izabranih na slobodnim i tajnim izborima na temelju neposrednog, jednakog i općega biračkog prava."

"Članak 141.d

Državljeni Republike Hrvatske su građani Europske unije i uživaju prava koja im jamči pravna stečevina Europske unije, a osobito:

- slobodu kretanja i nastanjivanja na području svih država članica,
- aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za Europski parlament i na lokalnim izborima u drugoj državi članici, sukladno propisima te države članice,

...

U Republici Hrvatskoj sva prava zajamčena pravnom stečevinom Europske unije uživaju svi građani Europske unije."

Članci 51. točka 2., 53. točke 1. i 6., 64., 73. i 118. stavak 2. Zakona o lokalnim izborima ("Narodne novine" broj 144/12., 121/16., 98/19., 42/20., 144/20. i 37/21.; u daljnjem tekstu: ZoLI) glase:

"Županijsko izborno povjerenstvo

Članak 51.

Županijsko izborno povjerenstvo:

(...)

2. nadzire rad općinskih i gradskih izbornih povjerenstava,

(...)"

"Gradsko i općinsko izborno povjerenstvo

Članak 53.

Gradsko izborno povjerenstvo i općinsko izborno povjerenstvo:

1. izravno brine o zakonitoj pripremi i provedbi izbora za članove općinskog, odnosno gradskog vijeća, kao i za izbor općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika i zamjenika gradonačelnika,

(...)

6. nadzire rad biračkih odbora na biračkim mjestima,

(...)"

"Zapisnik o radu biračkog odbora

Članak 64.

(1) Kad birački odbor utvrdi rezultate glasovanja na biračkom mjestu, u zapisnik o svom radu, ovisno o vrsti izbora zabilježit će:

- broj birača upisan u izvatku iz popisa birača i broj birača koji su predali potvrdu nadležnog tijela (biračko tijelo),
- broj birača koji su pristupili glasovanju prema izvatku iz popisa birača i uz potvrdu za glasovanje,
- broj birača koji su glasovali izvan biračkog mjesta,
- broj birača koji su glasovali na biračkom mjestu uz pomoć druge osobe,
- koliko je birača ukupno glasovalo,
- koliko je glasova dobio svaki pojedini kandidat, odnosno kandidacijska lista,

te

- broj nevažećih glasačkih listića.

(2) U zapisniku o radu biračkog odbora navode se i sve druge činjenice koje su važne za postupak glasovanja.

(3) Sadržaj i oblik zapisnika o radu biračkog odbora, ovisno o vrsti izbora propisuje Državno izborno povjerenstvo.

(4) Svaki član biračkog odbora ovlašten je dati pisane primjedbe na zapisnik.

(5) Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora.

(6) Ako član biračkog odbora odbije potpisati zapisnik, o tome se u zapisniku sastavlja službena bilješka, u kojoj se utvrđuje činjenica odbijanja potpisivanja i razlozi odbijanja, ako ih član biračkog odbora navede."

"Nevažeći glasački listić

Članak 73.

Nevažeći glasački listić jest:

1. neispunjeni glasački listić,
2. glasački listić popunjen na način da se ne može sa sigurnošću utvrditi za koju je kandidacijsku listu ili kandidata birač glasovao,
3. glasački listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više kandidacijskih lista, odnosno kandidata."

Članak 118.

(...)

(2) Pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a naročito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal."

5. U konkretnom slučaju nadležni ŽIP odbio je prigovor žalitelja o nepravilnostima u izbornom postupku pri brojanju glasova kao neosnovan s obzirom na to da na zapisnicima o radu biračkih mjesta nisu prijavljene nepravilnosti u provedbi izbora te da članovi biračkog odbora nisu imali primjedbenu koja bi se odnosila na postupak prebrojavanja i utvrđivanja valjanosti glasačkih listića ili na broj glasova navedenih u zapisnicima biračkih odbora na biračkim mjestima. S tim u vezi, ŽIP je u obrazloženju osporenog rješenja naveo da su zapisnici javne isprave.

Ustavni sud izvršio je uvid u pribavljenu dokumentaciju koju je zatražio od nadležnog OIP-a iz koje proizlazi da članovi biračkog odbora na biračkom mjestu br. 1 DKC Kino nisu bili imenovani od političkih stranaka HSP i DOMINO.

6. Žalbeni prigovori podnositelja upućuju da je do nepravilnosti u izbornom postupku na biračkom mjestu br. 1 DKC Kino došlo jer je u 20 h žalitelja obavijestila potpredsjednica biračkog odbora da mu pripadaju 147 glasova, a nakon ponovnog

prebrojavanja broj glasova se umanjio za 25, upravo toliki broj glasova je dovoljan da se izgubi jedan vijećnik u općinskom vijeću. Žalitelj je stoga i podnio zahtjev za ponovnim prebrojavanjem glasova, međutim o njegovom zahtjevu nije donesena nikakva odluka.

Ustavni sud primjećuje da ŽIP odnosno OIP nisu poduzeli niti jednu radnju kako bi provjerili navode žalitelja koje je iznio u prigovoru kako se broj glasova za listu žalitelja umanjio za 25 glasova, te da je u 21.10 sastavljen zapisnik s biračkog mjesta, a da su predsjednica izbornog povjerenstva i nekoliko članova izašli oko 20,40, dok su još tri člana ostala u prostoriji u kojoj su se nalazili izborni listići i otvorene kutije.

Ustavni sud također ističe da je žalitelj od ŽIP-a zatražio da se promatračima omogući uvid u izborni materijal, odnosno prebrojane glasačke listiće, te da se organizira prebrojavanje glasačkih listića s obzirom na sumnje koje su stvorene postupanjem članova biračkog odbora.

Nadalje, Ustavni sud također ističe da iz podataka za izbornu jedinicu Sv. Filip i Jakov koji su javno dostupni na službenim stranicama DIP-a proizlazi da je na konkretnom biračkom mjestu (DKC Kino) utvrđen najveći broj nevažećih glasačkih listića u čitavoj izornoj jedinici, odnosno gotovo tri puta veći broj nevažećih listića od sljedećeg najvećeg broja nevažećih listića na drugom biračkom mjestu unutar te izborne jedinice (36:13).

7. Ustavni sud prije svega napominje da je postupak provođenja izbora strogo formalan postupak u kojem dosljedno treba poštovati sve odredbe zakona u pogledu načina i vremena provođenja pojedinih izbornih radnji, pa tako i odredbe koje se tiču uočenih nepravilnosti pri prebrojavanju glasova na biračkom mjestu.

U konkretnom slučaju Ustavni sud ocjenjuje da su ŽIP odnosno OIP propustili poduzeti bilo kakvu radnju kako bi provjerili sve relevantne činjenice i okolnosti na koje upire žalitelj u svom prigovoru o mogućim nepravilnostima u prebrojavanju glasova (nevažećih listića). To se posebno odnosi na navode o komunikaciji žalitelja sa službenim osobama iz nadležnog biračkog odbora, te navode o neskladu između podataka navedenih u izvorniku zapisnika biračkog odbora i prisustvu članova odbora pri potpisivanju zapisnika u službenim prostorijama biračkog odbora.

S tim u vezi Ustavni sud upućuje na odluku broj: U-VIIA-3366/2021 u kojoj je opisano zorno postupanje ŽIP-a u situacijama kada sudionici izbornog postupka ukazuju na sumnje u ispravnost postupanja članova pojedinih biračkih odbora.

Nadalje, Ustavni sud ističe da ŽIP nije odgovorio na zahtjev da se promatračima omogući uvid u izborni materijal, odnosno glasačke listiće, te se u nazočnosti svih zainteresiranih sudionika izvrši prebrojavanje glasova. Ustavni sud naglašava da je člankom 118. stavkom 2. ZoLI-ja propisano da pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a naročito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal.

Pri tome, Ustavni sud uočava da ŽIP nije uzeo u obzir niti činjenicu da je na konkretnom izbornom mjestu utvrđen nerazmjerno veći broj nevažećih izbornih listića, iako je njome raspolagao u trenutku kada mu je upućen zahtjev. Ustavni sud u tom smislu stoga ponovo upućuje na odluku broj: U-VIIA-3366/2021.

Uz navedeno Ustavni sud mora primijetiti da je ŽIP novi prigovor žalitelja i njegov zahtjev za uvidom u izborne listiće/prebrojavanje koji su mu bili upućeni u roku proslijedio Ustavnom sudu okarakteriziravši ih kao žalbu Ustavnom sudu, iako za to nije imao ovlaštenje žalitelja. Ustavni sud ocjenjuje da se takvim postupanjem umanjuje red i jasnoća postupanja u postupku koji je strogo formalan, te se izaziva pravna nesigurnost kojom se ograničava pristup učinkovitoj pravnoj zaštiti odnosno pristup Ustavnom sudu.

S obzirom na sve navedeno Ustavni sud nije u mogućnosti otkloniti sumnju u mogućnost pogrešaka u postupku brojanja glasova, odnosno utvrđivanju njihove valjanosti, zbog čega je potrebno izvršiti kontrolu i ponovno prebrojavanje nevažećih glasačkih listića na izborima za članove Općinskog vijeća Općine Sveti Filip i Jakov na biračkom mjestu br.1 DKC Kino.

8. Slijedom svega navedenog, Ustavni sud utvrđuje da je osporenim rješenjem povrijeđeno izbornopravo žalitelja. Stoga je na temelju članka 125. alineje 9. Ustava i članka 87. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst) odlučeno kao u izreci.

9. Slijedom svega navedenog, Ustavni sud utvrđuje da je osporenim rješenjem povrijeđeno izbornopravo žalitelja, zbog čega se njegova žalba smatra osnovanom.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
dr. sc. Goran Selanec, v. r.